

ки, політика змінюється на протилежну, то відтворюється ситуація випадку 4.

По-шосте, якщо політика спрямована на скорочення темпів зростання більшої частини економіки, а темпи зростання малої частини підтримуються на незмінному рівні, то темпи зростання економіки в цілому сповільнюються. При збереженні структури економіки незмінною і зростанні витрат функціонування переважно в точці рівноваги економічне зростання буде відсутнім. Прагнення досягти рівноваги в такій ситуації є, на думку автора, «кінцем політики» як такої.

Можливості використання пропонованої схеми різноманітні. Прикладами двохсекторних економічних моделей є наступні: капітальні товари – товари народного споживання в загальному обсязі випуску промисловості; промислові товари – сільськогосподарські товари в економіці в цілому; інвестиції – заощадження в національному доході; капітальні витрати – національний дохід в Системі національних рахунків й інші.

Розробка і практична реалізація зазначеної спадщини може стати гідною відповіддю вітчизняної економічної науки на глобальні виклики буття.

Список використаних джерел

1. Европейская Экономическая Комиссия ООН. Обзор инновационного развития Украины / Европейская Экономическая Комиссия ООН. – Нью-Йорк – Женева: Издательство ООН, 2013
2. Статистичний щорічник України за 2015 рік / І.М. Жук (ред.). – К.: Державна служба статистики України, 2016.
3. Гесць В. Модернізація в системі «суспільство – держава – економіка» / В. Гесць //Журнал європейської економіки.– 2014. – Т. 13, № 3. – С. 221—235.

Шевченко М.М.

к.філос.н., доцент

Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, м. Київ

КУЛЬТУРНО-ЕТИЧНІ ІМПЕРАТИВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОВЕДІНКИ В КРАЇНАХ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ

Проведений аналіз філософсько-теоретичних основ і сучасних підходів до розуміння проблем подолання функціональної кризи

ринкового суспільства в країнах Заходу [1–3] дозволяє зробити наступні висновки:

1. Західне ринкове суспільство, яке утвердилося як домінуюча цивілізація сучасності, переживає глибоку кризу, яка є результатом засилля економічного в житті людини. Це проявляється в конфлікті з природою і в тривожних ознаках соціальної дезінтеграції внаслідок руйнування норм суспільної солідарності, принципів служіння загальному благу. В ході розвитку ринкових відносин поступово втрачають свою значущість усі традиції й цінності, котрі не відповідають вигоді й раціонально обрахованій ефективності. Економіка виступає могутнім засобом спотворення соціалізації, що формує псевдопотреби і псевдоцінності, перетворюючи особистість на «машину споживання». Індустрія розваг заради прибутку експлуатує й культивує людські пороки. Сучасне ринкове суспільство нав'язує нові цінності, підриває інститути й духовні структури, без котрих неможливе співіснування людей, споживає більше людського капіталу, ніж його відтворює. Ці явища, продиктовані законами ринку, загрожують самим основам існування західного суспільства.

2. Витоки функціональної кризи ринкового суспільства сягають епохи формування європейського капіталізму – раціонально-організованої системи господарювання, заснованої на найманій праці. В суспільному житті починає домінувати науково-технічний розум, і господарювання, кероване техніко-економічною раціональністю, перетворюється в автономну сферу суспільного життя. Ідейно-теоретичним відображенням, а також чинником цього, виступило економічне вчення, яке, починаючи з XVII ст., виділяється з моральної філософії і перетворюється в самостійну дисципліну – економічну науку. До цього протягом довгого часу господарювання здійснювалося в органічній єдності з іншими сферами життя, а етична рефлексія й економічні міркування були нероздільними в рамках єдиної моральної філософії.

3. Подолання функціональної кризи ринкового суспільства сучасні західні економісти й філософи пов'язують з надією на нову ціннісну трансформацію – переходом від суто внутрішньо-економічної оцінки продуктивності господарства до більш широкої оцінки суспільним життєвим світом у цілому, враховуючи відносини суспільства з природним довкіллям. Необхідне більш широке розуміння економічної раціональності: оцінювати результати господа-

рування з позицій морально-етичних. Етичні норми інтегрують в собі універсальне й всеохоплююче благо, господарювання ж, регульоване ринком, спрямоване на реалізацію локального й часткового блага. В цьому плані розвиваються концепції соціального ринкового господарства, у відповідності до яких господарювання повинно орієнтуватися не тільки на вартісні показники, але й на якість життя, загальне благо. Це передбачає підпорядкування економіки завданню досягнення спільного благополуччя і солідарності усіх. Представником у нікативної етики синтез системи господарства з життєвим світом людини вбачають у розширенні демократії й залученні до обґрунтування соціальних норм, формування рішень, розв'язання с соціальних конфліктів найширшого кола соціальних суб'єктів, усіх учасників суспільного процесу, а не тільки економічних суб'єктів. Значний конкретний досвід поєднання етики, норм суспільної солідарності з ринковими механізмами вже накопичений і в ході історичного розвитку Заходу у вигляді концепції соціально-орієнтованої ринкової економіки, яка спирається на соціал-демократичні традиції й християнське соціальне вчення. Під гаслом «ринкова економіка, але не ринкове суспільство» розробляються програми проти дії стихійним антигуманним ефектам ринку, розповсюдженню принципу комерційності на культуру, освіту, мистецтво, особистісні стосунки. Ця програма вимагає регулювання ринку, підпорядкування прагнення до вигоди більш високими соціальними та етичними принципами.

У цьому плані розвивається своєрідне змагання двох моделей капіталізму, що сформувались у західному світі на тлі різних культурно-етичних традицій, – так званої англосаксонської й рейнської. Якщо англосаксонська модель характеризується порівняно низьким рівнем солідарності, індивідуалізмом, то рейнська модель базується на високому рівні суспільної солідарності, колективізмі, прагненні до згоди, високій соціальній дисципліні. Соціальна ринкова економіка виявляється більше ефективною й конкурентоспроможною.

В цілому нині на Заході усе більше усвідомлюють загрози суто утилітаристського мислення, його вплив зменшується, різко підвищується інтерес до етики бізнесу з боку ділових кіл, менеджерів, у навчальних закладах відкриваються курси ділової етики. Виявилось, що мораль технічно необхідна для правильного функціонування самого ринку. Дія етичних установок, слідування обов'язку, кодексу

часті відкриває можливість істотно скоротити інтеракційні витрати, підвищити ефективність ринкової координації, зменшити небажані побічні ефекти господарських рішень. Найбільш продуктивні економіки сформувалися саме в тих суспільствах, де склалися міцні моральні підвалини, в суспільствах з високою довірою, яку слід розглядати як важливий соціальний капітал, як культурно-етичну основу суспільного буття.

Список використаних джерел

1. Кизима В.В. Социум и Бытие: монографія / В.В. Кизима. – К.: Издатель ПАРАПАН, 2007. – 204 с.
2. Феномен соціоприродних систем. Світоглядно-методологічні нариси: монографія / М.М. Кисельов, Л.О. Боровська, В.Л. Деркач та ін.; керівник авт. колективу і наук. ред. М.М. Кисельов. – К.: Видавець ПАРАПАН, 2009. – 284 с.
3. Глобалізація і безпека розвитку: монографія / О.Г. Білорус, Д.Г. Лук'яненко та ін.; керівник авт. колективу і наук. ред. О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2001. – 733 с.

Дем'янчук О.О.

к.е.н. доцент,

ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ

СУЧАСНА СТАБІЛІЗАЦІЙНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Проблема формування ефективної держави є вкрай важливою для перехідних економік. В таких економіках постає питання «...інверсії функцій ринку й державного регулювання економіки в контексті глобальних тенденцій постіндустріального розвитку людської цивілізації... Тому варто чітко визначитися у питаннях про масштаби, сфери, механізми й інструменти державного втручання у розвиток національного господарства як складової глобальної економічної системи перехідного типу» [1, с. 21].

Відомі такі методи державного регулювання економіки: 1) економічне регулювання; 2) правове регулювання; 3) адміністративне регулювання.